Euroopan unionin
virallinen lehti

FI
L-sarja

2024/2286

10.10.2024

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA (EU) 2024/2286,

annettu 11 päivänä huhtikuuta 2024,

joka sisältää huomautukset, jotka ovat erottamaton osa päätöstä vastuuvapauden myöntämisestä Euroopan ympäristökeskuksen talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2022

EUROOPAN PARLAMENTTI, joka

— ottaa huomioon päätöksensä vastuuvapauden myöntämisestä Euroopan ympäristökeskuksen talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2022,

— ottaa huomioon työjärjestyksen 100 artiklan ja liitteen V,

— ottaa huomioon ympäristön, kansanterveyden ja elintarvikkeiden turvallisuuden valiokunnan lausunnon,

— ottaa huomioon talousarvion valvontavaliokunnan mietinnön (A9-0130/2024),

A. toteaa, että Euroopan ympäristökeskuksen (jäljempänä ’keskus’) tulo- ja menotaulukon ([1]) mukaan sen lopullinen talousarvio varainhoitovuodeksi 2022 oli 88 173 021 euroa, mikä merkitsee 35,93 prosentin lisäystä vuoteen 2021 verrattuna; ottaa huomioon, että keskuksen talousarvio rahoitetaan pääasiassa unionin talousarviosta ja EFTA-valtioiden rahoitusosuudesta (63,32 prosenttia) sekä erityisten sopimusten mukaisista maksuosuuksista (36,67 prosenttia);

B. ottaa huomioon, että tilintarkastustuomioistuin on todennut kertomuksessaan keskuksen tilinpäätöksestä varainhoitovuodelta 2022 saaneensa kohtuullisen varmuuden siitä, että keskuksen tilit olivat luotettavat ja tilien perustana olevat toimet olivat lailliset ja asianmukaiset (sääntöjenmukaiset);

C. ottaa huomioon, että keskuksen hankinta-alan osalta vuonna 2022 ei raportoitu korjaavia toimia edellyttävistä seikoista eikä aiempien vuosien tarkastuksista ja arvioinneista ole käynnissä olevia tai toteuttamattomia korjaavia toimia;

Talousarvio- ja varainhallinto

1. panee tyytyväisenä merkille, että varainhoitovuonna 2022 toteutetun talousarvion seurannan tuloksena talousarvion toteutusaste oli kyseisenä vuonna maksusitoumusmäärärahojen osalta 100 prosenttia eli sama kuin vuonna 2021; panee merkille, että kyseisenä vuonna maksumäärärahojen käyttöaste oli 86,66 prosenttia, mikä merkitsee 1,75 prosentin lisäystä vuoteen 2021 verrattuna;

2. panee merkille, että tilintarkastustuomioistuin totesi vuonna 2021 antamassaan kertomuksessa, että ilman etukäteen julkaistavaa hankintailmoitusta järjestettävän neuvottelumenettelyn käyttäminen puitesopimuksen muuttamiseen siten, että alkuperäiset määrärahat kaksinkertaistettiin yhteen miljoonaan euroon, oli sääntöjenvastaista, minkä seurauksena kaikki sittemmin suoritetut maksut, jotka liittyvät tähän menettelyyn, olivat sääntöjenvastaisia; panee lisäksi merkille, että sopimus päättyi joulukuussa 2022 ja että siihen liittyvät maksut olivat vuonna 2022 yhteensä 470 660 euroa; panee merkille, että tilintarkastustuomioistuimen tätä asiaa koskeva huomautus on jo käsitelty;

Tuloksellisuus

3. panee merkille, että keskuksen tuloskehys on jäsennelty viiteen tulostavoitteeseen, joita seurataan 17 monivuotisella keskeisellä tulosindikaattorilla, joihin kuuluvat muun muassa toimien täyttöaste, talousarvion toteuttaminen ja vuotuisen työohjelman toteuttaminen; toteaa, että vuotuisen työohjelman toteutusaste oli 95 prosenttia keskeisten kertomusten ja arviointien osalta ja 96 prosenttia päivitettyjen keskeisten indikaattoreiden osalta ja että molempien toteutusaste ylitti asetetun 90 prosentin tavoitteen; panee merkille indikaattorit, joita ei ole vielä saavutettu tai joiden saavuttamisessa ollaan myöhässä;

([1]) EUVL C 38, 31.1.2023, s. 6.

4. panee tyytyväisenä merkille, että keskus oli vuonna 2022 edelleen keskeisessä roolissa vaikuttamassa toimiin, joilla tuetaan ympäristöä, tukemassa Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ja kahdeksannen ympäristöalan toimintaohjelman tavoitteiden ja Euroopan yleisten tavoitteiden saavuttamista ja auttamassa vastaamaan maailmanlaajuisiin sitoumuksiin; suhtautuu myönteisesti siihen, että keskus jatkoi sovittujen toimien ja tehtävien toteuttamista ja ryhtyi uusiin toimiin vihreän siirtymän ja eurooppalaisen ilmastolain täytäntöönpanon tukemiseksi ja kytki toimet EU:n sopeutumisstrategiaan; panee lisäksi merkille, että tämä oli Euroopan ympäristön tieto- ja seurantaverkon (Eionet) vuosien 2021–2030 strategian täytäntöönpanon toinen vuosi, ja toteaa, että tämän strategian tavoitteena on tarjota unionin päätöksentekijöille ja yleisölle paras mahdollinen tietämys, jotta ympäristöä ja kestävyyttä koskevat tavoitteet voidaan saavuttaa;

5. panee merkille, että vuonna 2022 suuressa osassa Eurooppaa kärsittiin helleaalloista, kuivuudesta ja metsäpaloista ja että Euroopan kesä oli mittaushistorian lämpimin, mihin liittyen keskus mainittiin 27 000 verkkoartikkelissa ja tiedotusvälineissä heränneen merkittävän kiinnostuksen seurauksena useita keskuksen työntekijöitä haastateltiin tiedotusvälineissä eri puolilla Eurooppaa äärimmäisten sääilmiöiden syistä ja seurauksista;

6. muistuttaa, että vuonna 2022 keskus otti hoitoonsa uusia tehtäviä vihreän siirtymän ja eurooppalaisen ilmastolain täytäntöönpanon tukemiseksi, joista yksi oli ilmastonmuutosta käsittelevän eurooppalaisen tieteellisen neuvottelukunnan toiminnan käynnistäminen, ja että ympäristökeskus kytki toimiaan EU:n sopeutumisstrategiaan, mikä kasvatti keskuksen roolia Euroopan ilmastotavoitteiden saavuttamisen tukemisessa; arvostaa sitä, että keskus on tukenut parlamentin ympäristön, kansanterveyden ja elintarvikkeiden turvallisuuden valiokunnan (ENVI) jäseniä toimittamalla heille tieteeseen perustuvaa päivitettyä tietoa;

7. panee tyytyväisenä merkille, että vuonna 2022 perustettiin uusi biologista monimuotoisuutta ja ekosysteemejä käsittelevä eurooppalainen teemakeskus vuosiksi 2023–2026;

Tehokkuus ja hyödyt

8. palauttaa mieliin, että keskus pyrki viime vuosien lähestymistavan mukaisesti edelleen vuonna 2022 saavuttamaan tehokkuusetuja käyttämällä yhteisiä palveluja komission, muiden unionin virastojen ja EU:n virastojen verkoston (Brysselissä sijaitsevan yhteisen tukiviraston) kanssa; panee merkille, että keskus pyrki tämän käytännön mukaisesti yhteishankintoihin komission yksiköiden ja EU:n virastojen verkoston kanssa joko tekemällä myös komission ja muiden unionin virastojen käyttämiä puitesopimuksia tai toimimalla johtavassa asemassa tällaisissa sopimuksissa tai käyttämällä puitesopimuksia, joissa muut toimivat johtavina osapuolina;

9. panee merkille, että keskus käyttää myös useita komission palveluja (esim. palkanmaksu ja tietoturva) ja järjestelmiä (esim. ABAC, Sysper, Ares ja e-Prior) niiden tehokkuusetujen mukaisesti, jotka liittyvät hallintopalveluja tukevien sähköisten työkalujen käytön lisäämiseen (myös hankintojen, rahoituksen ja henkilöstöresurssien osalta); panee myös merkille, että keskus on käyttänyt covid-19-pandemiasta johtuneiden rajoitusten vuoksi verkossa tapahtuvaa palvelukseenottoa, jota tuettiin ottamalla käyttöön palvelukseenottoalusta (Systal), jonka ansiosta keskus pystyi saattamaan päätökseen suuren määrän palvelukseenottomenettelyjä sekä vuonna 2021 että 2022, minkä seurauksena avointen työpaikkojen määrä oli alhainen vuoden lopussa;

10. panee lisäksi merkille, että keskus jatkoi siirtymistään kohti toimintoperusteista työskentelyä, mikä on auttanut sitä saavuttamaan tehokkuusetuja uudistettujen toimistotilojen dynaamisessa ja joustavassa käytössä, minkä lisäksi keskuksen henkilöstön etätyömahdollisuuksia on lisätty; panee tyytyväisenä merkille myös, että keskus on siirtynyt käyttämään vain matkapuhelimia, mikä on puolestaan tuottanut huomattavia säästöjä puhelinkuluissa;

11. muistuttaa, että on tärkeää paitsi lisätä keskuksen sisäisen toiminnan ja hallinnoinnin digitalisaatiota myös nopeuttaa menettelyjen digitalisointia; korostaa, että keskuksen on jatkossakin toimittava tässä suhteessa ennakoivasti, jottei unionin virastojen välille pääse syntymään digitaalista kuilua; kehottaa kuitenkin kiinnittämään huomiota siihen, että on toteutettava kaikki tarvittavat turvatoimet, jotta vältetään käsiteltävien tietojen verkkoturvallisuuteen kohdistuvat riskit; vaatii lisäämään toimia erityisesti Venäjältä tai Kiinasta peräisin olevien kyberhyökkäysten tai soluttautumisyritysten torjumiseksi;

12. kehottaa keskusta jatkamaan yhteistyön edistämistä muiden unionin virastojen ja kansainvälisten järjestöjen kanssa sekä sidosryhmien ja kansalaisten kanssa käytävän vuoropuhelun edistämistä;

Henkilöstöpolitiikka

13. toteaa, että 31. joulukuuta 2022 henkilöstötaulukosta oli täytettynä 97,33 prosenttia siten, että unionin talousarviossa hyväksytyistä 150 toimesta (vuonna 2021 hyväksyttyjä toimia oli 140) oli täytetty kolme virkaa ja 143 väliaikaista tointa; panee merkille, että vuonna 2022 keskuksessa työskenteli lisäksi 84 sopimussuhteista toimihenkilöä ja 13 kansallista asiantuntijaa; panee merkille, että unionin talousarvion mukaisesti hyväksyttyyn henkilöstötaulukkoon lisättiin vuosina 2021–2023 yhteensä 25 väliaikaista tointa ja 14 sopimussuhteista tointa niitä uusia tehtäviä varten, jotka johtuvat ilmastonmuutosta käsittelevästä tieteellisestä neuvottelukunnasta, LULUCF:stä, Seveso-direktiivistä ja luonnon ennallistamista koskevasta lainsäädännöstä;

14. pitää keskuksen ylemmän johdon jäsenten epätasaista sukupuolijakaumaa valitettavana ja toteaa, että kuusi yhdeksästä oli miehiä (67 prosenttia); panee tyytyväisenä merkille sukupuolten tasapuolisen edustuksen keskuksen johtokunnassa ja toteaa, että johtokunnan 36 jäsenestä 18 oli miehiä (50 prosenttia); panee merkille sukupuolten tasapuolisen edustuksen keskuksen koko henkilöstössä ja toteaa, että 221:stä työntekijästä 118 oli naisia (53 prosenttia); pyytää keskusta varmistamaan sukupuolten tasapuolisen edustuksen ylemmässä johdossa tulevaisuudessa; panee merkille, että keskus ei ole hyväksynyt monimuotoisuutta ja osallisuutta koskevaa perusoikeuskirjaa, ja kannustaa keskusta hyväksymään sen ja osallistumaan aktiivisesti aloitteisiin, joilla edistetään monimuotoisuutta ja osallisuutta työpaikalla;

15. on huolissaan keskuksen ylemmän ja keskijohdon maantieteellisestä tasapainosta, koska Keski- ja Itä-Euroopasta ei ole johtohenkilöstöä; vaatii, että parannuksia on tehtävä; pyytää keskusta raportoimaan asiasta vastuuvapauden myöntävälle viranomaiselle;

16. panee tyytyväisenä merkille, että keskuksella on hyvinvointikoordinaattori ja että keskus on tehnyt laaja-alaista työtä tietoisuuden lisäämiseksi ja luonut prosesseja pitkäaikaisen poissaolon jälkeen töihin palaavia henkilöstön jäseniä varten, ja että terveysasiantuntija tarjoaa henkilöstön jäsenille tarvittaessa ammattimaista tukea;

17. toteaa, että keskus on pyrkinyt vähentämään työuupumuksen riskiä ottamalla käyttöön stressinseurantasovelluksen (jonka nimi on Howdy) yhdessä terveyspalvelujen tarjoajansa kanssa; panee merkille, että työntekijät rekisteröidään sovellukseen ja heidän stressitasoaan seurataan esittämällä heille säännöllisesti kysymyksiä, ja psykologi on heihin yhteydessä tuloksista keskustelemista varten, jos stressitasossa havaitaan nousua; panee merkille, että työntekijät voivat käydä kolme kertaa keskuksen terveyspalvelujen tarjoajan luona psykologin vastaanotolla käsittelemässä ongelmiaan; korostaa, että tämä kaikki tapahtuu nimettömästi, ja keskukselle välitetään vain tilastotiedot;

18. panee merkille, että keskuksella on työntekijöiden ihmisarvon suojelua sekä työpaikkakiusaamisen ja seksuaalisen häirinnän ehkäisemistä koskevat toimintaperiaatteet ja että se kuuluu virastojen väliseen häirintäyhdyshenkilöiden työryhmään; odottaa saavansa heidän raporttinsa ja suosituksensa; panee merkille, että vuonna 2022 ei ilmoitettu häirintätapauksista, ja kannustaa keskusta jatkamaan ja kehittämään työtä tapausten ehkäisemiseksi myös tulevaisuudessa;

19. panee huolestuneena merkille, että huolimatta keskuksen tehtävien monivuotisesta luonteesta pysyvien virkojen ja sopimusperusteisten toimien lukumäärien välillä vallitsee epätasapaino, samoin kuin operatiivisen ja tukihenkilöstön välillä, mikä on johtanut tilanteeseen, jossa uudelleenkoulutustarve on jatkuvaa ja tutkijat hukkuvat hallinnollisiin töihin; kehottaa keskusta tarkastelemaan uudelleen henkilöstöpolitiikkaansa; katsoo, että kun otetaan huomioon työmäärän huomattava kasvu ja jotta muun muassa ilmastoneutraaliutta, kiertotaloutta ja luonnon ennallistamista koskeviin unionin tavoitteisiin liittyvät tehtävät voidaan hoitaa asianmukaisesti, keskuksen henkilöstön määrää olisi edelleen lisättävä merkittävästi tulevina vuosina;

Eturistiriitojen ennaltaehkäisy ja hallinta sekä avoimuus

20. palauttaa mieliin, että ylemmän johdon jäsenten ja johtokunnan jäsenten olisi annettava sidonnaisuusilmoitus, joka julkaistaan keskuksen verkkosivustolla; panee merkille, että ylemmän johdon jäsenten olisi osana urakehitysvuoropuhelua päivitettävä eturistiriitoja koskevat tiedot itse annettavalla ilmoituksella (osana itsearviointia) ja että ylemmän johdon jäsenen olisi henkilöstön jäsenenä ilmoitettava siinä, onko hän ryhtynyt tai aikooko hän ryhtyä uusiin sitoumuksiin tai toimiin, jotka voisivat aiheuttaa mahdollisesti eturistiriidan; panee merkille, että urakehitys-suunnitelman viimeistelyn yhteydessä vastaavan esimiehen olisi annettava oma arviointinsa mahdollisesta eturistiriidasta; toteaa, että keskuksessa ei todettu eturistiriitoja koskevia tapauksia vuonna 2022;

21. panee merkille, että keskus pitää edelleen kirjaa toimitetuista johtokunnan jäsenten ja ylempien johtajien ansioluetteloista ja sidonnaisuusilmoituksista ja että ne julkaistaan keskuksen verkkosivustolla;

22. panee merkille, että vuoden 2021 vastuuvapauden myöntämiseen liittyvien huomautusten jatkotoimien perusteella keskus arvioi parhaillaan uudelleen eturistiriitojen ennaltaehkäisyä ja hallintaa koskevia käytäntöjään niiden toimivuuden ja asianmukaisuuden arvioimiseksi riskiperusteisen lähestymistavan avulla; panee merkille, että keskus tarkastelee tässä yhteydessä sisäisen valvonnan ja korruption torjunnan mekanismejaan ja tekee niihin muutoksia mahdollisesti havaitsemiensa puutteiden korjaamiseksi; kehottaa keskusta tiedottamaan vastuuvapauden myöntävälle viranomaiselle edellä mainitun arvioinnin tuloksesta;

23. panee merkille keskuksen saavutetun näkyvyyden; katsoo, että näkyvyyttä tiedotusvälineissä, internetissä ja sosiaalisessa mediassa olisi edelleen mahdollista lisätä, jotta keskuksen työ ja ympäristöön kohdistuvat vaarat saadaan kansalaisten tietoon;

Sisäinen valvonta

24. panee merkille, että keskus jatkoi vuonna 2022 työtään vuonna 2021 käynnistämiensä työskentelytapojaan koskevien rakenteellisten muutosten parissa; panee merkille, että sen jälkeen, kun kaikki nämä muutokset on toteutettu, keskus kiinnittää kaiken huomionsa menettelyjensä dokumentoinnin saattamiseen ajan tasalle, millä korjataan keskuksen sisäisen valvonnan järjestelmässä havaitut puutteet; panee merkille, että keskuksen riskien hallintaa koskeva lähestymistapa on osittain vaatimustenmukainen, sillä siinä määritetään ja analysoidaan riskejä koko organisaation tasolla, mutta riskien järjestelmällinen määrittäminen, arviointi ja niihin liittyvät jatkotoimet hankeryhmien tasolla ovat olleet rajallisia;

25. panee merkille, että myös riskien hillitsemistä koskevat valvontatoimet ovat osittain vaatimustenmukaisia, sillä ne ovat vanhentuneita vuonna 2022 tehtyjen rakenteellisten muutosten vuoksi; panee merkille, että myös Euroopan teemakeskusta koskeva käytäntö ja apurahakäytäntö ovat vanhentuneita, kun otetaan huomioon vuonna 2022 toteutettu tarkastusrakenteen muutos; ottaa huomioon, että toiminnan jatkuvuutta koskevat suunnitelmat ovat käytössä ja niitä on käytetty tehokkaasti kriisien aikana, mutta niiden toimenpiteet ovat hajallaan eri asiakirjoissa eikä niitä ole päivitetty vastaamaan uusia työskentelytapoja; kehottaa keskusta tiedottamaan vastuuvapauden myöntävälle viranomaiselle toimenpiteistä menettelyjen dokumentoinnin saattamiseksi ajan tasalle;

Muita huomioita

26. suhtautuu myönteisesti siihen, että toimivaltainen elin jatkoi syyskuussa 2022 keskuksen EU:n ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmän (EMAS) mukaista rekisteröintiä yhdellä vuodella; panee tilintarkastustuomioistuimen kertomuksesta tyytyväisenä merkille, että keskus on yksi niistä virastoista, jotka antavat vuotuisen ympäristöselonteon;

27. on tyytyväinen keskuksen vuonna 2022 julkisen näkyvyyden ja verkkonäkyvyyden edistämiseksi toteuttamiin jatkuviin toimiin, kuten sen laatimaan vuorovaikutteiseen sähköiseen julkaisuun ”EEA 2021: the year in brief”, jossa kerrotaan, mikä Euroopan ympäristökeskus on ja mitä se tekee, ja käynnissä olevaan monivuotiseen verkkohankkeeseen, jossa saavutettiin vuonna 2022 keskeisiä osatekijöitä, joihin kuuluivat käyttäjäkeskeinen navigointilogiikka ja päivitetyt sisällöt keskeisillä tietämyksen osa-alueilla intensiivisen käyttäjäanalyysin perusteella;

28. kiittää keskusta sen osallistumisesta erityiseen työryhmään, jonka tarkoituksena on koota yhteen tietämystä, asiantuntemusta ja tietoja Venäjän Ukrainaa vastaan käynnistämän provosoimattoman ja perusteettoman hyökkäyksen ympäristövaikutusten kartoittamista varten;

29. viittaa vastuuvapauden myöntämistä koskevaan päätökseen liittyvien muiden, luonteeltaan yleisten huomautusten osalta erillisvirastojen toiminnan tuloksellisuudesta, varainhoidosta ja sen valvonnasta 11. huhtikuuta 2024 antamaansa päätöslauselmaan ([2]).

([2]) Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2024)0280.